

Interne Geneeskunde

Thuisbehandeling met antibiotica via een infuus (OPAT)

Contactgegevens ziekenhuizen van Alrijne

Leiden

Houtlaan 55
2334 CK Leiden
071 582 8282

Leiderdorp

Simon Smitweg 1
2353 GA Leiderdorp
071 582 8282

Alphen aan den Rijn

Meteoorlaan 4
2402 WC Alphen aan den Rijn
071 582 8282

U wordt behandeld of gaat behandeld worden met antibiotica via een infuus buiten het ziekenhuis. Deze folder geeft u hier meer informatie over.

In het kort

- OPAT betekent antibiotica toedienen via een infuus buiten het ziekenhuis.
- U krijgt een infuus dat langere tijd kan blijven zitten. Dit heet de toedieningslijn.
- U krijgt thuiszorg of zorg in een andere zorginstelling voor het toedienen van de medicijnen.
- Er zijn twee verschillende systemen waarmee de antibiotica wordt toegediend. Welk systeem u krijgt, hangt af van de antibiotica die u krijgt.
- De thuiszorg of andere zorginstelling is uw eerste aanspreekpunt.
- Bij vragen of klachten neemt u contact op met thuiszorg of uw hoofdbehandelaar.

Wat betekent OPAT?

De bacterie die u ziek maakt en de plek waar de bacterie zit, bepalen met welk medicijn, in welke vorm (bijvoorbeeld tablet en/of infuus) en hoe lang u minimaal behandeld moet worden. De behandeling wordt meestal in het ziekenhuis gegeven, maar kan soms buiten het ziekenhuis worden gegeven. Dit kan bijvoorbeeld thuis zijn of op een revalidatieafdeling. Deze vorm van behandeling noemen we OPAT. OPAT staat voor Outpatient Parenteral Antimicrobial Therapy. Dit betekent antibiotica toedienen via een infuus buiten het ziekenhuis.

Het OPAT-team

Het OPAT-team is een team dat gespecialiseerd is in de begeleiding van patiënten met infecties, die thuis behandeld worden met antibiotica via het infuus. Zij kunnen uw hoofdbehandelaar ondersteunen door een gedeelte van uw begeleiding over te nemen en advies geven over de behandeling. In het team zit een apotheker, internist-infectioloog en OPAT-verpleegkundige.

De behandeling

De voorbereiding

Om u buiten het ziekenhuis te kunnen behandelen met antibiotica krijgt u een infuus dat langere tijd kan blijven zitten. Dit wordt de toedieningslijn genoemd. Informatie over de toedieningslijn vindt u in de folder PICC-lijn. De link naar deze folder staat onder het kopje 'verdere informatie'.

Verder moet het volgende geregeld zijn:

- Antibiotica moet door de apotheek klaargemaakt en geleverd worden.
- Materialen die u thuis nodig heeft, moeten worden aangevraagd en geleverd.
- Thuiszorg moet worden geregeld. Dit duurt ongeveer 1,5 dag om te regelen. Wanneer u naar een andere zorginstelling gaat kan dit langer duren.

De thuiszorg

Na ontslag uit het ziekenhuis komt de thuiszorg elke dag bij u langs voor:

- Controle van de plek waar de toedieningslijn het lichaam in gaat.
- Verwisselen van de medicijnen in de cassette of elastomeerpomp.
- De toedieningslijn controleren en spoelen.

- Het vervangen van de pleister over de toedieningslijn. Dit wordt 1 keer per week gedaan.
- Aan het einde van de behandeling verwijdt de thuiszorg de toedieningslijn.

Behandeling in een andere zorginstelling

Wanneer u niet naar huis gaat, maar naar een andere zorginstelling, wordt de zorg gegeven door die instelling. Soms komt de thuiszorg langs bij de zorginstelling om de zorg aan u te geven.

Zelf de medicijnen toedienen

De verpleegkundige van de thuiszorg kan u leren hoe u de cassettes of elastomeerpomp elke dag zelf kunt verwisselen. Als u dit wilt, kunt u dit bespreken met de verpleegkundige. Na de uitleg beslist u samen met de verpleegkundige of u elke dag zelf de cassette of elastomeerpomp gaat verwisselen. De verpleegkundige spreekt dan met u af hoe vaak per week de thuiszorg bij u langskomt. Wanneer u vooraf wilt weten hoe het verwisselen van de cassette of elastomeerpomp gaat, kunt u een filmpje hierover bekijken op de website van Mediq. De link naar dit filmpje staat onder het kopje 'verdere informatie'.

Controle

Tijdens de behandeling kan het, voor het veilig toe blijven dienen van de antibiotica, nodig zijn om bloedonderzoek te doen en u te zien en spreken in het ziekenhuis. De controle kan ook telefonisch zijn. De arts bepaalt hiervoor wat nodig is.

De controle-afspraken zijn bij uw hoofdbehandelaar of bij een medebehandelaar. De hoofdbehandelaar is een arts van het specialisme waar u opgenomen was, bijvoorbeeld Orthopedie, Chirurgie of Interne Geneeskunde. Deze arts blijft ook eindverantwoordelijk voor uw behandeling. De medebehandelaar is een arts of verpleegkundige van een ander specialisme, die meehelpt bij de begeleiding van uw behandeling, bijvoorbeeld de internist-infectioloog, OPAT-verpleegkundige of chirurg.

Bij uw ontslag uit het ziekenhuis krijgt u de afspraken mee die voor u gepland staan. Het eerste behandelplan is opgesteld tijdens uw opname in het ziekenhuis. Hierin wordt vaak aangegeven hoe lang de behandeling minimaal gaat duren. Tijdens de controles wordt bekeken of de antibiotica goed aanslaat. Dan wordt bepaalt hoe lang de behandeling totaal gaat zijn. Dit is per patiënt verschillend en wordt door de arts met u besproken.

De antibiotica toedieningssystemen

Met de antibiotica toedieningssystemen krijgt u de medicijnen in 24 uur thuis toegediend. Hiervoor hebben we twee verschillende systemen:

- een elastomeerpomp
- een cassette die aangesloten wordt op een draagbare elektrische pomp

Het systeem dat bij u gebruikt wordt, hangt af van de medicijnen.

De elastomeerpomp

De elastomeerpomp is een pompje gevuld met antibiotica. Deze kunt u 1 keer gebruiken en gooit u daarna weg. De elastomeerpomp wordt aangesloten op de toedieningslijn. Door de druk in de elastomeerpomp loopt de pomp met antibiotica langzaam leeg.

De elastomeerpomp draagt u op de hoogte van de toedieningslijn, in een tasje dat erbij geleverd wordt. U kunt hier gewoon mee bewegen. De snelheidsbegrenzer moet op uw arm vastgeplakt worden en goed contact met de huid hebben. Er mag geen gaasje tussen zitten. De snelheidsbegrenzer zorgt ervoor dat de antibiotica op de juiste snelheid doorloopt.

De cassette met draagbare elektrische pomp

De cassette is gevuld met antibiotica. Deze kunt u 1 keer gebruiken en gooit u daarna weg. De cassette wordt aangesloten op een draagbare elektrische pomp. Wanneer de cassette aangesloten is, de pomp aanstaat en is gestart, wordt de antibiotica toegediend. De draagbare pomp heeft een accu, waardoor u gewoon kunt lopen en bewegen.

De pomp wordt geleverd in een koffer met alles wat nodig is. Er zit een kaart bij met uitleg over de symbolen en alarmmeldingen. Ook staan er de contactgegevens van Mediq, het bedrijf dat de materialen levert.

Medicijnen

Informatie over uw medicijnen

Informatie over het antibioticum dat u krijgt, bijvoorbeeld over de bijwerkingen, kunt u vinden op www.apotheek.nl.

De levering van uw medicijnen

De antibiotica die u thuis toegediend krijgt, wordt klaargemaakt door de apotheek en in een cassette of elastomeerpomp gedaan. De eerste levering van uw antibiotica ontvangt u bij uw ontslag uit het ziekenhuis. Omdat de medicijnen vaak beperkt houdbaar zijn krijgt u meestal niet alles in één keer mee.

De apotheek spreekt met u af wanneer de volgende levering medicijnen opgehaald of thuisbezorgd kan worden.

Vervoeren van de medicijnen

Bij het vervoer naar huis is het belangrijk dat dit zonder tussenstops is en het niet langer dan 1 uur duurt.

Bewaren van de medicijnen

De elastomeerpompen of cassettes met antibiotica die u nog niet gebruikt, bewaart u afhankelijk van de antibiotica in de koelkast of vriezer, tot het moment dat ze aangesloten worden. Op de sticker die op de medicijnen is geplakt, staat geschreven of u de medicijnen in de koelkast of vriezer moet bewaren. Op de sticker staat ook tot welke datum de medicijnen gebruikt mogen worden. Gebruik altijd als eerste de medicijnen met de datum die het dichtste bij is.

Wanneer haalt u de medicijnen uit de koelkast of vriezer?

Uit de koelkast:

Haal een halfuur tot een kwartier voordat de nieuwe cassette of elastomeerpomp aangesloten gaat worden, 1 cassette of elastomeerpomp uit de koelkast. Zo kan de antibiotica op kamertemperatuur komen. Haal de cassette of elastomeerpomp niet langer dan een half uur of korter dan een kwartier voor het aansluiten uit de koelkast.

Uit de vriezer:

Haal 's morgens 1 cassette uit de vriezer. De cassette legt u in de koelkast, zodat de antibiotica kan ontdooien. Tijdens het toedienen van de antibioticacassette draagt u de pomp in de koeltas die erbij geleverd wordt.

Vragen over de medicijnen

Heeft u vragen over de levering, het vervoeren of het bewaren van de medicijnen? Neem dan contact op met de apotheek van Alrijne. Het telefoonnummer staat onder het kopje 'belangrijke contactgegevens'.

Wat moet u doen met de materialen na de behandeling?

Elastomeerpomp

Is de elastomeerpomp goed leeggelopen of zit er nog maximaal 10% van de antibiotica in? Dan kunt u deze verpakking bij het restafval (niet bij het plastic afval) weggooien.

U moet de elastomeerpomp inleveren bij een apotheek, de chemokar of gemeentelijke milieustraat (klein chemisch afval) wanneer:

- De datum tot wanneer de medicijnen gebruikt mogen worden, voorbij is.
- Medicijnen niet meer gebruikt worden.
- De elastomeerpomp nog vol is.

Cassette met draagbare elektrische pomp

Wanneer de behandeling klaar is, belt u het bedrijf Mediq. Het telefoonnummer zit in de doos waarin de pomp geleverd is. Mediq komt de pomp en gebruikte cassettes bij u ophalen.

De naaldencontainer, waar de gebruikte naalden in bewaard worden, levert u in bij een apotheek, chemokar of gemeentelijke milieustraat.

Vergoeding van de kosten

De vergoeding van de antibiotica en thuiszorg hangt af van het voorgeschreven antibioticum en uw zorgverzekeraar. Meestal worden de kosten vergoed door de zorgverzekeraar. Als de OPAT-zorg in uw situatie niet vergoed wordt, wordt aan de afdeling van de hoofdbehandelaar gevraagd de kosten te betalen.

Wanneer u vergoeding krijgt vanuit de Wet Langdurige Zorg, moeten de kosten voor de behandeling hieruit betaald worden.

Wanneer moet u contact opnemen?

De zorgverlener die buiten het ziekenhuis zorgt voor uw antibiotica aansluiting en de controle van de toedieningslijn, is vanaf het ontslag uit het ziekenhuis voor u het eerste aanspreekpunt. Deze is voor u altijd bereikbaar.

Problemen komen niet vaak voor, maar kunnen ontstaan, of u nu thuis of in het ziekenhuis bent. Aarzel niet om contact op te nemen met de thuiszorg als u zich zorgen maakt.

Neem contact op met de **thuiszorg**:

- Bij roodheid, zwelling, pijn, warmte en/of vocht (pus) rondom de ingang van uw infuus;
- Bij pijn tijdens het toedienen van de medicijnen;
- Wanneer de toedieningslijn verder naar buiten is geschoven;
- Bij lekkage tussen lijn en antibioticapomp of lucht in de lijn;
- Wanneer doorspoelen van de lijn niet lukt;
- Wanneer de antibiotica niet doorloopt;
- Wanneer het afsluitdopje van het infuus loslaat.

Neem direct contact op met uw **hoofdbehandelaar** bij:

- Koorts (een temperatuur van 38,0 C of hoger) en/of koude rillingen;
- Huiduitslag;
- Ernstige diarree;
- Zwelling van het gezicht, de keel of lippen.

Bij noodgevallen belt u 112.

Belangrijke contactgegevens

Thuiszorg

Voor dringende vragen belt u uw verpleegkundige van de thuiszorg. Dit nummer staat op uw uitvoeringsverzoek, dat u mee naar huis krijgt vanuit het ziekenhuis.

Alrijne
Apotheek van Alrijne

071 582 8282
071 582 8990
alrijneapotheekleiden@alrijne.nl
071 582 8285
OPAT@alrijne.nl

OPAT-team

Verdere informatie

Folder PICC-lijn

Alrijne website/OPAT

Mediq website/link naar instructiefilms

Adviezen en veelgestelde vragen bij het gebruik van een elastomeerpomp

Dragen van de elastomeerpomp

- Op dezelfde hoogte als de toedieningslijn.
- In bed, naast uw kussen en boven de dekens
- De snelheidsbegrenzer moet goed vastgeplakt zijn op uw arm en volledig contact maken met de huid. Er mag geen gaasje tussen zitten.

Medicijnen toedienen met een elastomeerpomp verloopt zeer traag

- Controleer meerdere keren per dag of de antibiotica doorloopt. Dit kan u zien bij de lijnen op de pomp.
- Als de antibiotica te koud is, kan het gebeuren dat deze te langzaam doorloopt. Daarom is het belangrijk dat de antibiotica op kamertemperatuur is. Haal de pomp een half uur tot een kwartier voor het aansluiten uit de koelkast. Haal de pomp niet langer dan een half uur of korter dan een kwartier voor het aansluiten uit de koelkast.
Warm de medicijnen niet op met bijvoorbeeld een magnetron of warm water!
- Als het erg warm weer is kan de antibiotica sneller doorlopen dan normaal. Dit kan, u houdt de pomp aangesloten.
- Als u de antibiotica sneller blijft doorlopen, neem dan contact op met de apotheek.
- Draagt u de elastomeerpomp te hoog, dan zal hij sneller leeglopen. Draagt u de elastomeerpomp te laag, dan zal hij langzamer leeglopen. Draag de pomp daarom altijd op de hoogte van de toedieningslijn.
- Wanneer u denkt dat de elastomeerpomp niet leeg loopt, neem contact op met de thuiszorg.

Dagelijks leven met een elastomeerpomp

- Douche: de elastomeerpomp mag niet onder de straal van de douche of onder water komen.
- Slapen: leg de elastomeerpomp naast uw kussen en boven de dekens.
- Sporten: u mag sporten zolang de antibiotica ongeveer op kamertemperatuur blijft en niet nat wordt. Overleg met uw arts welke oefeningen u kunt doen.
- Huisdieren: u kunt de elastomeerpomp veilig gebruiken in de buurt van huisdieren. Zorg er wel voor dat ze er niet op bijten of ermee gaan spelen.
- Zon en temperatuur: de elastomeerpomp kunt u tijdens de dagelijkse activiteiten gebruiken, zolang het op een plek is waar het kamertemperatuur blijft en niet bij hoge of lage temperaturen.
- Vliegen: u kunt veilig een vliegreis maken met een elastomeerpomp als u een voorschriftbrief van uw behandeld arts heeft voor de douane controle. De elastomeerpompen neemt u mee in uw handbagage.

Gebruik de elastomeerpomp niet als

- er een lek is bij de toedieningslijn;
- er een scheur zit in de ballon die in de pomp zit;
- de beschermdop er niet bij zit;
- het medicijn lijkt te lekken in de verpakking.

Mijn elastomeerpomp is lek of heeft een barst

- Leg de elastomeerpomp in een afgesloten bak en neem contact op met de thuiszorg
- Maak de elastomeerpomp los wanneer dit gevraagd wordt
- Als het geneesmiddel in contact komt met uw huid of op een oppervlak lekt, was het geneesmiddel er gelijk af en was uw handen daarna.

Er is medicijn in de elastomeerpomp achtergebleven

Er blijft altijd 1 tot 3 milliliter medicijn achter in de elastomeerpomp en de toedieningslijn. Dit is normaal.

Als de pomp is doorgelopen en er meer dan 10% van de antibiotica in de pomp achter is gebleven, moet u contact opnemen met thuiszorg. Zij zullen wanneer het nodig is adviseren om contact met uw hoofdbehandelaar op te nemen.

De elastomeerpomp is al leeg, maar het duurt nog even voordat de pomp verwisseld wordt

Dit is geen probleem. Laat de elastomeerpomp aangesloten zitten. Er kan geen antibiotica of bloed terugstromen in de elastomeerpomp.

Vergeten op tijd uit de koelkast te halen

Haal de medicijnen gelijk uit de koelkast wanneer u er achter komt dat u dit vergeten bent. Bij de elastomeerpomp draagt u het pompje onder uw kleding zodat de antibiotica langzaam op lichaamstemperatuur kan komen. Warm de antibiotica niet op met bijvoorbeeld een magnetron of warm water!

Adviezen en veelgestelde vragen bij cassettes

Toedieningslijn

Voorkom dat er iets aan de toedieningslijn blijft haken. Dit om ervoor te zorgen dat het infuus op de juiste plek blijft zitten en om schade aan het infuus te voorkomen.

Douchen

U kunt douchen met een infuus. Het is belangrijk dat het infuus en de pomp niet nat worden. Als u een haakje met zuignap in de douche hangt, kunt u het pompje hieraan ophangen. We adviseren u om niet in bad te gaan.

Naar buiten

U mag naar buiten met de medicijnen, maar de pomp mag niet in de volle zon komen, erg warm of koud worden. Houd in de winter de pomp onder uw jas.

Sporten

Als u na overleg met uw arts mag sporten, zorg dan dat de antibiotica tijdens het sporten op kamertemperatuur blijft. U mag met de pomp niet zwemmen.

Vliegen

De antibiotica mag meegenomen worden in het vliegtuig. U heeft een voorschriftbrief nodig van uw hoofdbehandelaar voor de douane controle.